

IAF

Inspektionen för
arbetslöshetsförsäkringen

Rapport 2022:6

Granskning av Småföretagarnas arbetslöshetskassa

IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som rör arbetslöshetsförsäkringen, återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program och utbetalning av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Vi granskar även Arbetsförmedlingens respektive Försäkringskassans handläggning av ärenden som rör sanktioner inom aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen.

Vi verkar för att de aktörer vi har tillsyn över ska tillämpa bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor och i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist, och för att säkerställa att arbetslöshetsersättning bara betalas ut till de personer som är berättigad till det.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar vissa föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi ska även följa utvecklingen inom våra tillsynsområden och ta initiativ till åtgärder som denna uppföljning ger anledning till.

Förord

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat Småföretagarnas arbetslöshetskassa enligt vår modell för granskning av arbetslöshetskassor där både arbetslöshetskassans styrning och arbetsformer samt rättstillämpning ingår. Granskningen omfattar därför flera delar av Småföretagarnas arbetslöshetskassas verksamhet, som organisation, förvaltning och ärendehandläggning.

Rapporten sammanfattar resultatet av granskningen. I ett separat beslut har vi redovisat granskningen av enskilda ärenden direkt till arbetslöshetskassan. Eventuella återkrav av statsbidraget i enskilda ärenden med anledning av granskningen kommer att hanteras som separata ärenden och redovisas därför inte i den här rapporten.

Granskningen har genomförts av Dan Svensson och Camilla Pettersson. I arbetet har även Eva Nordström deltagit. Rapporten föredrogs av Dan Svensson. Vid den slutliga beredningen av ärendet deltog enhetscheferna Lena Byström, Jessica Idbrant och Annelie Westman. Enhetschefen för granskningsenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 13 maj 2022

Cathrine Carlberg
Enhetschef

Dan Svensson
Granskningsledare

Sammanfattning

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat Småföretagarnas arbetslöshetskassa enligt vår modell för att granska arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Vi har granskat arbetslöshetskassans organisation och förvaltning för att få en bild av hur verksamheten bedrivs. Vi har även granskat ärenden som rör tillämpning av bestämmelserna vid utredning och beslut av förstagångsprövade ersättningsärenden, ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter underrättelse från Arbetsförmedlingen och återkravsärenden.

Småföretagarnas arbetslöshetskassa har goda förutsättningar för att utföra sitt uppdrag

Granskningen visar att Småföretagarnas arbetslöshetskassa har bra organisatoriska förutsättningar och en välfungerande förvaltning. Kassen arbetar rutinmässigt med intern styrning och kontroll och följer upp identifierade risker i verksamheten.

Granskningen visar även att arbetslöshetskassan har bra ekonomi samt en strukturerad uppföljning och kontroll av ekonomin.

IAF bedömer att arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar att utföra sitt uppdrag.

Ärendehandläggningen vid Småföretagarnas arbetslöshetskassa fungerar bra

Granskningen av ärendetyperna förstagångsprövningar, underrättelser och återkrav visar att handläggningen vid Småföretagarnas arbetslöshetskassa fungerar bra.

Vi konstaterar att arbetslöshetskassan har handlagt de granskade ärendena på ett sätt som gör att de är lätta att följa. Handläggningsåtgärder, till exempel uppgifter som har hämtats från tidrapporter, finns som regel dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som har skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena.

IAF har påpekat brister i 5 av de 92 ärenden som har granskats, dessa har kommunicerats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut.

Vid granskningen av enskilda ärenden fann IAF också anledning att påpeka tre generella brister vid Småföretagarnas arbetslöshetskassa.

- Flertalet av arbetslöshetskassans beslutsbrev i förstagångsprövningarna saknade information om vilken period ersättningen hade beräknats på.
- Arbetslöshetskassan hade i flera av de granskade ärendena inte i tillräcklig omfattning dokumenterat om de i samband med återkrav hade prövat frågan om eventuell uteslutning eller fränkännande.
- I flertalet ärenden om återkrav hänvisar inte arbetslöshetskassan till det lagrum som visar på rätten att återkräva felaktigt utbetald ersättning.

IAF bedömer att Småföretagarnas arbetslöshetskassa har åtgärdat de brister som påpekas i rapporten, genom de åtgärder som har redovisats i arbetslöshetskassans yttrande. Någon ytterligare uppföljning är därför inte nödvändig.

Innehåll

Inledning	7
Hur har granskningen genomförts?	7
Organisation och förvaltning	9
Intern styrning och kontroll	10
Kompetens och bemanning	12
Skälen för IAF:s bedömning	12
Arbetslöshetskassans ekonomi	14
Medlemsrapportering	15
Skälen för IAF:s bedömning	16
Ärendegranskning	17
Granskning av förstagångsprövningar	17
Skälen för IAF:s bedömning	18
Granskning av underrättelser	18
Skälen för IAF:s bedömning	19
Granskning av återkrav	19
Skälen för IAF:s bedömning	20
Redogörelse för åtgärder	21
Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister	22
Bilaga 2: IAF:s modell för kassagranskning	23
Bilaga 3: Urval	24

1

Inledning

Utgångspunkten för den här granskningsmodellen är att få en ökad helhetssyn genom att genomföra en granskning som belyser både arbetslöshetskassans organisation och förvaltning samt rättstillämpning i enskilda ärenden.

Hur har granskningen genomförts?

Vi har intervjuat kassaförståndaren och ordföranden i arbetslöshetskassans styrelse för att få en beskrivning av kassans organisation, förvaltning och styrning. I samband med granskningen har också statens representant i arbetslöshetskassans styrelse kontaktats.

För att ge en fullständig bild av verksamheten innehåller rapporten även en beskrivning av arbetslöshetskassans ekonomiska situation utifrån IAF:s tidigare granskningar av årsredovisningen och den budget som arbetslöshetskassan har lämnat till IAF.

Ärendegranskningen har gjorts utifrån granskningsmallar och har omfattat tre ärendetyper inom arbetslöshetsförsäkringen:

- förstagångsprövade ersättningsärenden¹
- ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen.
- ärenden som rör återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning

I ärendegranskningen har vi utgått från ärenden där arbetslöshetskassan har tagit beslut under det senaste halvåret innan granskningstillfället. I urvalet av ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt har vi inkluderat både ärenden där arbetslöshetskassan har beslutat om en sanktion och ärenden där de har beslutat om att ersättningstagaren inte ska få en sanktion. I urvalet av ärenden har en variation av underrättelseorsaker eftersträvat, för att även belysa mindre vanliga orsaker.

Efter granskningen fick arbetslöshetskassan ett protokoll med resultatet av IAF:s granskning. Arbetslöshetskassan fick möjlighet att yttra sig över IAF:s granskningsprotokoll den 29 mars 2022. Arbetslöshetskassans yttrande kom in till IAF den 4 april 2022.

---

¹ Granskningen omfattade ersättningsansökningar där de sökande bedrivit egen verksamhet (företagarärenden) och där de sökande varit anställda.

Intervjuerna genomfördes i mars och april, ärendegranskningen genomfördes i mars 2022.

I bilaga 1 finns IAF:s fyrgradiga skala för bedömning av allvaret i de brister vi har funnit i vår tillsyn och granskning.

2

Organisation och förvaltning

I kapitlet beskriver vi Småföretagarnas arbetslöshetskassas allmänna organisatoriska förutsättningar för att bedriva sin verksamhet. Kapitlet baseras på de intervjuer som genomfördes med representanter för arbetslöshetskassan och på de handlingar som arbetslöshetskassan lämnade in till IAF inför granskningen.

IAF:s bedömning

- Småföretagarnas arbetslöshetskassa har bra allmänna förutsättningar för att utföra sitt uppdrag.
- Arbetslöshetskassan har en tydlig struktur för intern styrning och kontroll och styrelsen följer upp verksamheten löpande.

Styrelsen i Småföretagarnas arbetslöshetskassa beslutade under våren 2019 att flytta stora delar av verksamheten från Stockholm till Lycksele. Flytten innebar en stor utmaning med att rekrytera nya medarbetare, något som i sin tur förlängde väntetiderna². De erfarna handläggarna som fanns kvar i Stockholm skulle hantera både handläggning av ärenden och utbildning av nyanställda handläggare. Detta innebar att väntetiderna hos arbetslöshetskassan blev långa redan innan coronapandemin bröt ut 2020.³

Under pandemin vidtog arbetslöshetskassan flera åtgärder för att minska väntetiderna.⁴ Det som gav störst effekt var övertidsarbete hos befintlig personal, men även att telefonin lades ut till Sveriges a-kassors a-kassestöd. Utöver det fick arbetslöshetskassan stöd från ett antal andra arbetslöshetskassor där Byggnads arbetslöshetskassa utgjorde en stor del av insatsen.

Väntetiderna kortades ner under andra halvan av 2021 och Småföretagarnas arbetslöshetskassa har nu väntetider som ligger i linje med vad de flesta andra arbetslöshetskassor har.

---

² Väntetid definieras som antalet veckor från den vecka en person skickar in sin första tidrapport till den vecka personen får sin första utbetalning från arbetslöshetskassan.

³ IAF beslutade i augusti 2019 att inleda ett tillsynsärende av Småföretagarnas arbetslöshetskassa för att följa utvecklingen när det gällde väntetiderna och rättssäkerheten i ärendehandläggningen. Dnr IAF 2019/369.

⁴ IAF inledde under 2020 ytterligare ett tillsynsärende med anledning av några arbetslöshetskassors långa väntetider. Syftet var bland annat att se vilka åtgärder arbetslöshetskassorna vidtog och planerade att vidta för att väntetiderna skulle återgå till normala nivåer. Dnr IAF 2020/392.

Styrelseordföranden och statens representant i arbetslöshetskassans styrelse har uppgett att arbetslöshetskassan är väl fungerande och stabil. De svårigheter som uppstod i och med flytten från Stockholm till Lycksele är nu åtgärdade och verksamheten är fullt fungerande både när det gäller styrelsearbete och ärendehandläggning.

Arbetslöshetskassans styrelse består av nio ledamöter och två suppleanter. Styrelsen sammanträder minst fyra gånger per år.

Ekonomi rapporteras varje tertiäl till styrelsen och arbetslöshetskassans ekonomichef deltar vid varje styrelsemöte för att kunna besvara eventuella frågor.

Kassaföreståndaren uppger att den största utmaningen för arbetslöshetskassan just nu är att medlemsantalet har minskat något. De främsta orsakerna till detta är dels att medlemmar går i pension, dels att medlemmar väljer att inte vara medlem i en arbetslöshetskassa. Arbetslöshetskassan arbetar för att vända den trenden.

Arbetslösheten inom kassans verksamhetsområde var under 2021 mellan 2,5 och 3 procent.

Arbetslöshetskassans verksamhet

- Verksamhetsområdet omfattar företagare, företagares make/maka och övriga familjemedlemmar som arbetar inom små- och medelstora företag som är verksamma i Sverige samt anställda föreståndare inom drivmedelshandeln. Även personer i ledande ställning inom näringslivsorganisationer som samverkar med arbetslöshetskassan har rätt att bli medlemmar.
- Arbetslöshetskassan har sitt säte i Lycksele.

Intern styrning och kontroll

I samband med granskningen har vi tagit del av flera av arbetslöshetskassans styrdokument, som arbetsordning, attestordning, ledningssystem och verksamhetsplan.

Av attestordningen framgår att attest alltid sker i minst två steg och att slutattest för arbetslöshetskassans förvaltningskostnader alltid görs av kassaföreståndaren. Samtliga transaktioner kontrolleras även genom förattest av den person som är ansvarig för en beställning. Utbetalningar till kassaföreståndaren attesteras av styrelseordföranden.

Arbetslöshetskassans ledningssystem beskriver hur verksamheten styrs och innehåller en beskrivning av organisationen, verksamhetsidé, värdegrund, strategiska mål samt övergripande processer och rutiner. Ledningssystemet används som ett verktyg för att kunna säkerställa att verksamheten bedrivs enligt de fastställda rutinerna och fungerar därmed som ett stöd i det dagliga arbetet.

Arbetslöshetskassans verksamhetsplan beskriver kommande års aktiviteter och fokusområden med utgångspunkt från de strategiska målen. De strategiska målen är

bland annat att verksamheten ska bedrivas effektivt och hålla god kvalitet samt att arbetslöshetskassan ska ha en god medlemsutveckling och stabil ekonomi.

Verksamhetsplanen innefattar även grundläggande principer och värderingar om arbetslöshetskassans utvecklingsarbete samt principer för hur handläggning av medlems- och försäkringsärenden ska genomföras.

Arbetslöshetskassan arbetar med intern styrning och kontroll utifrån det metodstöd som Sveriges a-kassor har tagit fram som utgår från COSO-modellen och Ekonomistyrningsverkets handledning om intern styrning och kontroll.

Arbetslöshetskassans riskanalys görs utifrån verksamhetens mål genom att identifiera händelser som kan utgöra risker för att målen inte uppfylls. Riskerna värderas sedan utifrån sannolikhet och konsekvens.

Under pandemin pausade arbetslöshetskassan sitt arbete med interngranskningar. Detta var, enligt arbetslöshetskassan, en nödvändig åtgärd eftersom man behövde prioritera att medlemmar och ersättningssökande fick sina beslut i tid. Under våren 2022 kommer arbetet med interngranskningar av försäkringsärenden att återupptas av arbetslöshetskassans kvalitetsuppföljningsgrupp.

Arbetslöshetskassan genomför också årliga systemmässiga kontroller av exempelvis godkänd bisyssla och deltidsföretag under pågående ersättningsperiod. Även registrering av F-skattsedel samt höjning och återkallande av pensioner kontrolleras.

Om arbetslöshetskassan upptäcker avvikelser i samband med kontrollerna hanteras dessa genom att undersöka orsakerna till avvikelserna. Detta kan exempelvis resultera i ytterligare utbildning för handläggarna och att felaktiga beslut rättas. Arbetslöshetskassan uppger att de systemmässiga kontrollerna är väl inarbetade och sällan innebär att särskilda åtgärder behöver vidtas.

Kompetens och bemanning

Vid nyrekrytering av handläggare efterfrågar arbetslöshetskassan akademisk utbildning eller motsvarande. Nyanställda handläggare får sedan genomföra en teoretisk och praktisk utbildning. Den teoretiska delen innebär att handläggarna får ta del av olika utbildningar, bland annat Sveriges a-kassors utbildningar. Den praktiska delen innebär att

arbetslöshetskassan arbetar med mentorsprogram, där en ansvarig handläggare fungerar som mentor under tiden som nyanställda handläggare utbildas. Samtliga ärenden går igenom tillsammans med mentorn och beslut skickas till den ersättningssökande först efter mentorns godkännande.

Alla handläggare på arbetslöshetskassan vidareutbildas även löpande, exempelvis genom övningsärenden och kunskapstester.

För ärenden som omprövas eller där kassan återkräver ersättning finns en specialistgrupp som gemensamt diskuterar och säkerställer likabehandlingsprinciper, bedömningar och korrekt prövningsordning.

Arbetslöshetskassan har försäkringsmöten varje månad, där man diskuterar aktuella försäkringsärenden och försäkringsfrågor.

Ärendehandläggningen sker i team, där varje team ansvarar för sina ärenden och har veckovisa avstämningar. Detta innebär att alla ärenden hanteras, även vid till exempel sjukfrånvaro.

Arbetslöshetskassans bemanning

- Småföretagarnas arbetslöshetskassa har 20 försäkringsutredare och 3 medlemshandläggare.
- Arbetslöshetskassan har även 3 omprövningshandläggare, 2 handläggare i personlig service, 1 försäkringsansvarig jurist, 2 handläggare av återkrav och 2 handläggare av underrättelser.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälen till att IAF bedömer att arbetslöshetskassan har bra allmänna förutsättningar för att utföra sitt uppdrag är att den interna styrningen och kontrollen av verksamheten bygger på dokumenterade rutiner, och att arbetslöshetskassan genomför riskbedömningar av både interna och externa faktorer.

Arbetslöshetskassan följer även upp verksamheten regelbundet och bedriver ett fullgott arbete med kontroll av enskilda ärenden.

IAF har inte funnit anledning att bedöma annat än att arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Arbetslöshetskassans yttrande

Småföretagarnas arbetslöshetskassa har inte haft något att invända mot beskrivningarna i kapitel 2.

3

Arbetslöshetskassans ekonomi

I kapitlet beskriver vi Småföretagarnas arbetslöshetskassas allmänna ekonomiska förutsättningar och medlemshantering. Kapitlet baseras på de intervjuer som genomfördes med representanter för arbetslöshetskassan, på de handlingar arbetslöshetskassan lämnade in till IAF inför granskningen och på årsredovisningen.

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har en bra ekonomi.
- Arbetslöshetskassan har en strukturerad uppföljning och kontroll av ekonomin.

IAF granskar varje år arbetslöshetskassornas årsredovisningar utifrån IAF:s föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor som reglerar hur årsredovisningen ska utformas och utifrån lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK). I samband med granskningen beräknar och sammanställer IAF ekonomiska nyckeltal, vilket ger en bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Medlemmarna finansierar

arbetslöshetskassornas administration via medlemsavgiften. Till de administrativa kostnaderna räknas exempelvis personalkostnader, it-kostnader och lokalhyra. Låga administrationskostnader är en viktig faktor för att kunna ha låga medlemsavgifter, och göra det möjligt för fler att ta del av den inkomstrelaterade delen av arbetslöshetsförsäkringen via medlemskap i en arbetslöshetskassa. Arbetslöshetskassans flytt av verksamheten från Stockholm till Lycksele har inneburit minskade administrationskostnader, framför allt när det gäller lokalkostnaderna.⁵

Ekonomiska fakta och nyckeltal för Småföretagarnas arbetslöshetskassa 2021

- Resultat: 35 914 000 kronor
- Eget kapital: 151 687 000 kronor
- Administrationskostnad per medlem: 719 kronor
- Kostnadstäckning eget kapital: 10 månader
- Soliditet: 88 procent
- Kassalikviditet: 767 procent

Arbetslöshetskassans administrationskostnad per medlem och år var 671 kronor 2020 och 719 kronor 2021.⁶

Sedan 2019 har arbetslöshetskassan haft en medlemsavgift på 159 kronor per medlem och månad.⁷ Kassaföreståndaren uppgav vid intervjutillfället att det i

⁵ 2018, året innan arbetslöshetskassan flyttade verksamheten till Lycksele, uppgick administrationskostnaderna till 83 062 000 kronor. 2021 hade administrationskostnaderna minskat till 77 718 000 kronor.

⁶ År 2020 var medianvärdet för arbetslöshetskassornas administrationskostnad per medlem och år 545 kronor.

⁷ Medianvärdet för arbetslöshetskassornas medlemsavgifter uppgick till 143 kronor i mars 2022.

dagsläget inte finns några planer på att ändra medlemsavgiften och att fokus är att medlemsavgiften ska ge mervärde för medlemmarna i form av ökad service och tillgänglighet för medlemmarna.

I samband med granskningen har vi tagit del av arbetslöshetskassans årsredovisning för 2021 och budget för 2022. Arbetslöshetskassan redovisade ett resultat 2021 på nästan 36 miljoner kronor vilket innebar att det egna kapitalet ökade med motsvarande och vid utgången av 2021 uppgick till cirka 151 miljoner kronor. 2022 budgeterar arbetslöshetskassan med ett överskott på knappt 2 miljoner kronor.

En arbetslöshetskassas inkomster som inte används för löpande utgifter under verksamhetsåret, ska användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.⁸ IAF anser, med utgångspunkt från detta, att huvudregeln är att en arbetslöshetskassa ska ha en nivå på det egna kapitalet som maximalt motsvarar ett års kostnader. Vid utgången av 2021 uppgick arbetslöshetskassans kostnadstäckning⁹ till 10 månader. Styrelsen har fattat beslut om att arbetslöshetskassan ska ha ett eget kapital som täcker 12 månaders kostnader.

Utifrån årsredovisningen för 2021 har IAF beräknat arbetslöshetskassans soliditet¹⁰ och kassalikviditet¹¹. Soliditeten uppgick till 88 procent och kassalikviditeten till 767 procent. Nyckeltalen visar att arbetslöshetskassan har en mycket bra betalningsförmåga på både lång och kort sikt.

Medlemsrapportering

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans inrapportering av medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal fungerar bra.

---

⁸ 44 § LAK.

⁹ Kostnadstäckning visar hur många månader det egna kapitalet täcker administration, avgifter till staten och finansiella kostnader. Genom att relatera det egna kapitalet till arbetslöshetskassans kostnader går det att följa om en arbetslöshetskassas intäkter som inte används för löpande kostnader under verksamhetsåret används för sådana kostnader följande verksamhetsår.

¹⁰ Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor del av verksamhetens tillgångar som finansieras med eget kapital och därmed arbetslöshetskassans betalningsförmåga på lång sikt. Detta beräknas genom eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Låg soliditet innebär att det egna kapitalet är litet och att skulderna är stora vilket innebär hög risk för verksamheten.

¹¹ Kassalikviditet beräknas genom omsättningstillgångar i förhållande till kortfristiga skulder. En kassalikviditet på 100 procent innebär att arbetslöshetskassan kan betala de kortfristiga skulderna omgående under förutsättning att omsättningstillgångarna kan omsättas direkt.

Med anledning av att statens uppbörd av finansieringsavgift¹² från arbetslöshetskassorna uppgår till betydande belopp, har vi granskat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal. De inrapporterade medlemsantalerna ligger till grund för beräkningen av finansieringsavgiften. Granskningen har omfattat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsantal för helåret 2021. Vi kan konstatera att inga avvikelser förekom mellan arbetslöshetskassans underlag och de inrapporterade medlemsantalerna i IAF:s tjänsteportal.

Samtliga av arbetslöshetskassans medlemmar hanteras i medlemssystemet MIR. Systemet består av två applikationer för medlemshanteringen: PEGA och Soft Admin. PEGA är portalen gentemot medlemmarna, där de kan begära in- och utträde samt se sina inbetalningar och kopior på fakturor med mera. Soft Admin är applikationen där arbetslöshetskassan hanterar medlemsavgifterna i form av ekonomi, konteringar och bristande betalning. Kassaföreståndaren uppgav vid intervjutillfället att utträde på grund av bristande betalning¹³ sker automatiskt i medlemssystemet om betalning har uteblivit i tre månader. Arbetslöshetskassan har dock som rutin att skicka sms-påminnelser till medlemmar som inte har betalat i tid.

Medlemsantalet i arbetslöshetskassan har varit relativt konstant under lång tid men ökade under coronapandemin, för att sedan minska till ungefär samma nivå som innan pandemin. Den 31 mars 2022 uppgick medlemsantalet till 106 846.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälen till att IAF bedömer att arbetslöshetskassan har bra ekonomiska förutsättningar för att bedriva sin verksamhet är att arbetslöshetskassan arbetar strukturerat med uppföljning och kontroll av ekonomin och bedriver ett aktivt arbete med att behålla och rekrytera medlemmar.

IAF har inte funnit anledning att bedöma annat än att även medlemsrapporteringen fungerar bra.

Arbetslöshetskassans yttrande

Småföretagarnas arbetslöshetskassa har inte haft något att invända mot beskrivningarna i kapitel 3.

---

¹² Enligt 48 § LAK ska en arbetslöshetskassa betala finansieringsavgift till staten för att finansiera en del av statens kostnader för utbetalad arbetslöshetsersättning. Finansieringsavgiften motsvarar 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.

¹³ 45 § LAK.

4

Ärendegranskning

I kapitlet sammanfattar vi resultatet av den granskning av enskilda ärenden som IAF genomförde i mars 2022.

Ärendegranskningen omfattade 92 ärenden, där beslut har fattats under perioden augusti 2021 till januari 2022. Ärendetyperna som har granskats är förstagångsprövningar (30 stycken), underrättelser från Arbetsförmedlingen (32 stycken) och ärenden där arbetslöshetskassan har återkrävt felaktigt utbetalad arbetslöshetsersättning (30 stycken).

Efter ärendegranskningen fann IAF anledning att påpeka brister i fem ärenden som gällde underrättelser.

IAF:s påpekanden i enskilda ärenden har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. I det här kapitlet sammanfattar vi resultatet från ärendegranskningen på en övergripande nivå.

IAF:s bedömningar avser bara de ärenden som har granskats och är därmed inte representativa för handläggningen av samtliga ärenden och ärendetyper vid Småföretagarnas arbetslöshetskassa.

Granskning av förstagångsprövningar

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av förstagångsprövningar fungerar bra i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- att flertalet av arbetslöshetskassans beslutsbrev saknade information om vilken period som ersättningen hade beräknats på (ramtid).

IAF har granskat 30 ärenden där arbetslöshetskassan har fattat beslut i förstagångsprövade ersättningsärenden.¹⁴

Vi bedömer att det går att följa hanteringen av de granskade ärendena på ett enkelt sätt. Arbetslöshetskassan har dokumenterat uppgifter som har kommit in via exempelvis telefonsamtal i tjänsteanteckningar. Handläggarna har kontrollerat

---

¹⁴ En förstagångsprövning är en prövning av rätten till arbetslöshetsersättning för en ersättningssökande som inte tidigare har varit arbetslös eller som inte har rätt att återknyta till en tidigare period med arbetslöshetsersättning.

uppgifter mot Försäkringskassan och Centrala studiestödsnämnden (CSN), begärt in relevant underlag samt utrett hela ramtiden.

Vi noterade vid granskningen att flertalet av beslutsbreven där arbetslöshetskassan har beslutat om att bevilja den sökande ersättning saknade information om vilken period ersättningen har beräknats på (ramtid). Det gällde framför allt ärenden där den sökande tidigare varit anställd.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälet till att IAF påpekar en brist när det gäller beslutsbreven är att det är av vikt att det tydligt framgår hur beräkningen av ersättningen har gjorts för att de sökande ska kunna kontrollera de uppgifter som arbetslöshetskassan har fattat beslut på.

När det gäller handläggningen av de granskade förstagsprövningarna har IAF inte funnit anledning att bedöma annat än att den fungerar bra.

Arbetslöshetskassans yttrande

Småföretagarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande uppgett att de ska se över sina formuleringar i beslutsmallarna för att förtydliga ramtiden i sina beslut.

Granskning av underrättelser

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av underrättelser från Arbetsförmedlingen fungerar överlag bra i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- brister i 5 av 32 granskade ärenden.¹⁵

IAF har granskat 32 ärenden om ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen. IAF bedömer att det finns brister i fem av dem.

Bristerna består i att arbetslöshetskassan vid tre tillfällen inte fullt ut har utrett ärendena. I två andra ärenden har arbetslöshetskassan också registrerat sitt beslut felaktigt. IAF bedömer att felregistreringarna inte har drabbat de sökande eller inneburit att felaktig ersättning har betalats ut.

---

¹⁵ Avslut av granskning av enskilda ärenden vid Småföretagarnas arbetslöshetskassa, dnr 2021/529.

Vi konstaterar, utifrån de granskade ärendena, att arbetslöshetskassan har handlagt de flesta ärenden på ett sätt som gör att de är lätta att följa. Handläggningsåtgärder, till exempel uppgifter som har hämtats från tidrapporter, är dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som har skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälen till att IAF har påpekat brister i fem ärenden är att arbetslöshetskassan vid två tillfällen inte fullt ut har utrett om den sökande har stått till arbetsmarknadens förfogande och vid ett tillfälle inte fullt ut har utrett om de uppgifter som den sökande har lämnat stämmer.

När det gäller de två beslut som har registrerats felaktigt innebär det att den statistik om arbetslöshetsförsäkringen som IAF sammanställer och tillhandahåller blir felaktig. Det är därför viktigt att underlaget är korrekt.

Arbetslöshetskassans yttrande

Arbetslöshetskassan har i sitt yttrande inte haft något att invända mot IAF:s bedömning. De har vidare uppgett att de ändrar arbetssätt för att på ett tydligare sätt koppla frågan om att stå till arbetsmarknadens förfogande till ersättningsrätten samt påminner samtliga utredare om vikten av korrekta beslutsregistreringar.

Granskning av återkrav

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av ärenden om återkrav fungerar bra i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- att arbetslöshetskassan i flera av de granskade ärendena inte i tillräcklig omfattning har dokumenterat om de i samband med återkraven har prövat frågan om eventuell uteslutning eller fränkännande.
- att arbetslöshetskassan i flertalet ärenden inte hänvisar till det lagrum som visar på rätten att återkräva felaktigt utbetald ersättning.

IAF har granskat 30 ärenden där arbetslöshetskassan har fattat beslut om återkrav av utbetald arbetslöshetsersättning. Vi bedömer att samtliga ärenden är korrekt hanterade i sak.

Vi bedömer dock att det i flera granskade ärenden finns brister i dokumentationen av om arbetslöshetskassan i samband med återkraven har prövat frågan om eventuell uteslutning av medlemmen eller fränkännande av rätt till ersättning.

Vi noterade även vid granskningen att det i flertalet beslut saknades hänvisning till det lagrum som visar på arbetslöshetskassans rätt att återkräva felaktigt utbetald ersättning.

Skälen för IAF:s bedömning

När det gäller uteslutning av medlemmen eller fränkännande av rätten till ersättning är det IAF:s uppfattning att arbetslöshetskassan bör dokumentera skälen till varför de i samband med ett återkrav inte utesluter den sökande eller fränkänner den sökandes rätt till ersättning.

För att det ska vara tydligt för den sökande vad arbetslöshetskassans beslut grundas på är det viktigt att arbetslöshetskassan hänvisar till det lagrum som visar på rätten att återkräva felaktigt utbetald ersättning.

När det gäller handläggningen av de granskade återkraven har IAF inte funnit anledning att bedöma annat än att den fungerar bra.

Arbetslöshetskassans yttrande

Arbetslöshetskassan har i sitt yttrande uppgett att de kommer att tydliggöra ställningstaganden kring uteslutning och fränkännande samt följa upp dokumentationen i sin internkontroll. De ska även se över brevmallarna för kommunikering av återkrav, för att säkerställa att relevant lagrum finns med.

5

Redogörelse för åtgärder

IAF bedömer att Småföretagarnas arbetslöshetskassa, genom de åtgärder som redovisades i yttrandet, har åtgärdat de brister som påpekats i rapporten. IAF begär därför inte någon uppföljning från Småföretagarnas arbetslöshetskassa.

Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister

När vi genom vår tillsyn och granskning har funnit brister i tillämpningen av regelverket eller i den övriga verksamheten, ska vi påtala bristerna till den aktör vi har granskat. För att tydliggöra denna återkoppling och för att underlätta för aktören att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna, bedömer vi allvaret i bristerna utifrån nedanstående fyrgradiga skala.

- 1. Påpekande**
IAF påpekar en brist, när bristen inte har fått några eller endast små konsekvenser.
  - 2. Anmärkning**
IAF riktar en anmärkning mot den aktör vi har granskat när bristen är av liten omfattning eller mindre allvarlig art.
  - 3. Kritik**
IAF riktar kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller när bristen är allvarlig men mindre omfattande.
  - 4. Allvarlig kritik**
IAF riktar allvarlig kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är av större omfattning eller avser allvarligare avsteg från gällande regelverk, eller av sådan art att den riskerar att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet.
-

Bilaga 2: IAF:s modell för kassagranskning

Kassagranskning är IAF:s modell för granskning av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. En kassagranskning ska ge en översiktlig, men ändå mångfacetterad bild, av arbetslöshetskassans verksamhet. Utgångspunkten för en kassagranskning är att såväl arbetsformer, styrning som rättstillämpning står i fokus. Granskningen omfattar därför både arbetslöshetskassans förvaltning, ekonomi och handläggning av flera ärendetyper i syfte att ge en heltäckande bild.

Syftet är att granska arbetslöshetskassans förutsättningar att bedriva verksamheten och om arbetslöshetskassan säkerställer en effektiv och rättssäker hantering av arbetslöshetsförsäkringen och förebygger risker för felaktiga utbetalningar av arbetslöshetsersättning.

Kassagranskningen omfattar både en granskning av relevanta verksamhetsdokument, intervjuer med företrädare för arbetslöshetskassan och ärendegranskning. En översiktlig genomgång sker av arbetslöshetskassans ekonomi och medlemshantering.

Granskningsområdena är:

- Organisation och förvaltning
- Ekonomi (årsredovisning och medlemsrapportering)
- Ärendegranskning

Ärendegranskningen omfattar 3-4 ärendetyper. Urvalet kan även avse annan ärendetyp än vad som normalt ingår i kassagranskningen om det i en riskanalys framkommer skäl för detta.

Ärendegranskningen genomförs utifrån granskningsmallar. Vid behov ställer IAF frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som görs.

Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning etc. genomförs i huvudsak i form av en eller flera intervjuer med kassaföreståndare, styrelseordförande och eventuella andra representanter för arbetslöshetskassan. IAF ställer frågor utifrån ett antal områden som delas med arbetslöshetskassan i förväg. Intervjuerna syftar till att ge IAF en uppfattning om arbetslöshetskassans organisation, förvaltning och förutsättningar att bedriva verksamheten. Ett annat syfte är att IAF ska få en uppfattning om arbetslöshetskassans arbete med intern kontroll och kvalitetsarbete samt hur arbetslöshetskassan i övrigt upprätthåller rättssäkerhet och effektivitet i sin handläggning av ärenden genom styrningen av verksamheten.

Även attesträtter, medlemsrapportering och beslutsordning granskas i samband med granskningsbesöket.

Bilaga 3: Urval

Förstagångsprövningar

För granskning av förstagångsprövade ersättningsärenden har vi utgått från ersättningsperioder där Arbetslöshetskassan hade fattat beslut inom ett halvår innan granskningen. 30 slumpmässigt valda ärenden har granskats.

Underrättelser

För granskning av ärenden som rör underrättelser har vi utgått från mottagna underrättelser med grund i 43 § ALF, där arbetslöshetskassan har beslutat om att ersättningstagaren inte ska få en sanktion och där de har beslutat om en sanktion. Beslut i de granskade ärendena fattades inom ett halvår innan granskningen.

Ärendena har delats upp utifrån orsaken till att underrättelsen skickats, för att vi skulle kunna granska varierande orsaker till underrättelsen. Vi har granskat 16 slumpmässigt valda ärenden där arbetslöshetskassan beslutat om en sanktion och 16 slumpmässigt valda ärenden där arbetslöshetskassan beslutat om att inte ge en sanktion.

Återkrav

För granskning av ärenden som rör återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning har IAF utgått från ärenden om återkrav som arbetslöshetskassan har fattat beslut i inom ett halvår innan granskningen. 30 slumpmässigt valda ärenden har granskats.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150-48 70 00
E-post: iaf@iaf.se
www.iaf.se